

SISÄLLYSLUETTELO

Taustaa	3
Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat ja kohderyhmän kuvaus	4
Aikuisten maahanmuuttajien lukutaito-opetuksen erityispiirteet	5
Lähtötason arviointi	6
Tukeminen ja ohjaus	7
Opetuksen toteuttaminen	9
Runkosuunnitelman moduulit	10
Esitys sisällöistä	11
Luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen vaiheita	16
Todistus	18
Arviointitaulukko todistusta varten	19

Huom!

Hyväksytty Aikuisväestön lautakunnassa 21.3.2018.

TAUSTAA

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alalle on siirtynyt aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaitokoulutus 1.1.2018 alkaen. Järjestämisvastuu luku- ja kirjoitustaidon opetuksesta annettiin vapaan sivistystyön oppilaitoksille.

Pääministeri Sipilän hallitus päätti puolivälitarkastelussaan huhtikuussa 2017, että osana osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta 3 ”Nopeutetaan siirtymistä työelämään” luodaan uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana. Linjauksen mukaan koulutuksen valtionrahoitus on sata prosenttia niiden henkilöiden osalta, joilla koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan.

Hallituksen kotouttamista koskevassa toimintasuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi, että maahanmuuttajien polut koulutukseen ja työelämään nopeutuvat. Samoin asetettiin tavoitteeksi, että suomen kielen opiskelumahdollisuudet paranevat ja monipuolistuvat. Toimintasuunnitelmissa identifiointiin yhdeksi kotoutumista tukevien palvelujen ulkopuolelle jääväksi ryhmäksi työelämän ulkopuolella olevat maahanmuuttajat kuten kotiäidit.

Tavoitteena on koulutuksen nivelkohtien vähentäminen ja opintopolkujen nopeuttaminen. Ratkaisematta jää luku- ja kirjoitustaidon

“Hallituksen kotouttamista koskevassa toimintasuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi, että maahanmuuttajien polut koulutukseen ja työelämään nopeutuvat.”

koulutus sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden perusopinnot ovat puutteelliset, mutta joille työhallinto/kunta tai henkilö itse ei katso peruskouluopintoja tarkoituksenmukaisiksi. Samoin ongelmallisessa tilanteessa ovat henkilöt, joiden etenemistä tämän hetkisetkään mallit eivät riittävästi tue ja jotka hyötyisivät toiminnallisiin sisältöihin yhdistettävästä koulutuksesta. Kotivanhempien tilanne on myös ratkaistava.

Edellä sanottujen kohderyhmien koulutuksen järjestämiseksi Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä on valmistellut hallituksen linjausten mukaisen esityksen

koulutusmalliksi, joka hyödyntää vapaan sivistystyön koulutuksen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja eri oppilaitosmuotojen ominaispiirteitä. Uuden maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen keskeisenä sisältönä on luku- ja kirjoitustaidon ja suomenkielen taidon opinnot ja muut kotoutumislain tavoitteiden mukaiset sisällöt. Opintoja voidaan yhdistää toiminnallisiin sisältöihin.

Ehdotus vahvistaa vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen roolia maahanmuuttajien kotouttamisessa. Uusi koulutus paitsi vastaa luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen tällä hetkellä osallistuvien tarpeisiin myös tavoittaa ja palvelee kohderyhmiä, jotka tällä hetkellä jäävät koulutuksen ulkopuolelle. Lisäksi esitys luo koulutuksen kehittämislle entistä paremmat edellytykset, kun koulutuksen rahoituksen ennakoitavuus kasvaa. Edelleen esitys lisää koulutuksen järjestäjien ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta vastuussa olevien tahojen yhteistyötä.

Kouvolan kansalaisopiston opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen 1/011/2017 ja nojautuu Suositukseen kansalaisopistojen lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmaksi (Kansalaisopistojen liiton materiaaleja 2, 2018). ■

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT JA KOHDERYHMÄN KUVAUS

Lukutaitokoulutus on tarkoitettu kotoutumisen tueksi sellaisille maahanmuuttajille, joilla ei ole omassa kotimaassaan tai muualla ollut mahdollisuutta saada riittävästi koulutusta ja yleissivistystä, jotta he voisivat selviytyä suomalaisen yhteiskunnan asettamista haasteista opiskelulle, työssäkäynnille sekä käytännön arjen toiminnoille. Koulutuksen kohderyhmänä olisivat erityisesti henkilöt, jotka tarvitsevat joustavia ja/ tai osa-aikaisia koulutusmahdollisuuksia kuten kotivanhemmat ja henkilöt, joiden arvioidaan tarvitsevan erityisesti toiminnallista opiskelua. Osa-aikainen koulutus soveltuisi myös työssä käyville. Myös vanhemmalla iällä tulleiden maahanmuuttajien, joilla ei ole aikaisempaa opiskelukokemusta, on ollut vaikea saavuttaa oppimistavoitteita perinteisissä luku- ja kirjoitustaidon koulutuksissa. Opiskelu on samoin ollut haasteellista nuorille ja aikuisille, joilla on vähäinen koulutustausta ja mahdollisesti erilaisia oppimisen ongelmia. Kansalaisopistojen osa-aikainen lukutaitokoulutus soveltuu myös työssäkäyville lukutaito-opetusta tarvitseville henkilöille, joiden on vaikeaa irrottautua kokopäiväiseen opiskeluun.

Koulutuksesta ei peritä opiskelijamaksuja, mikäli se sisältyy maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumisaajan ylittävien maahanmuuttajien osallistumista koulutukseen edistetään opintotietaliavuuksilla. ■

AIKUISTEN MAAHAN- MUUTTAJIEN LUKUTAITO- OPETUKSEN ERITYISPIIRTEET

Oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tarpeet

Koulutuksen järjestäjän vastuulla on ottaa opetusryhmien muodostamisessa huomioon jokaisen opiskelijan oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Opetusryhmää tuetaan toimimaan hyvänä ja vuorovaikutuksellisena oppimisympäristönä. Opiskelijoita ohjataan myös tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehittymistarpeensa.

Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla aikuiselle opiskelijalle sekä elämänhallintaa haittaava että itsetuntoa alentava tekijä. Siksi opiskelumotivaation herättäminen ja sen ylläpitäminen voivat vaatia opettajalta syventymistä opiskelijan tilanteeseen. Ohjaukseen ja tukiopeutukseen tuntiresursseiksi varataan kurssin laajuus huomioon ottaen opetustunneista riittävä määrä.

Opiskelijaa voidaan tukea esimerkiksi opiskelijoiden joustavalla ryhmittelyllä, opetusta eriyttämällä tai antamalla mahdollisuuksien mukaan tukiopeutusta. Tuen tarvetta, arviointia, suunnittelua ja järjestämistä voi tehdä yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukimuodot kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Koulutuksen aikaisen ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa henkilökohtaisessa kasvussa ympäristössä sekä yhteiskunnassa, jossa kirjallisella viestinnällä on suuri rooli. Tavoitteena on lisätä opiskelijan ymmärrystä luku- sekä kielitaidon merkityksestä arkielämän sujuvuuden, yhteiskunnassa toimimisen, opiskelun ja työllistymisen kannalta.

Ohjauksella lisätään opiskeluvaihtoehtoja oppimaan oppimisen taitoja. Ohjauksen avulla opiskelija pystyy paremmin tekemään omaa tulevaisuuttaan ja ammatillista kehittymistään koskevia päätöksiä. Ohjauksessa

huomioidaan myös henkilön kokonaistilanne käsittelemällä muun muassa arjenhallinnallisia ja terveydentilaan liittyviä teemoja opiskelijantarpeen mukaisesti.

Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen laajuus ja kesto

Kansalaisopistotoiminnassa käytetään käsitteitä opetustunti ja kurssi. Kansalaisopistojen lukutaitokoulutuksessa puhutaan moduuleista: 30 oppitunnin mittainen lukutaidonkurssi muodostaa moduulin. Kansalaisopiston lukutaitokoulutukset sisältävät aina luku- ja kirjoitustaidon sekä numeeristen taitojen käyttöä ja kehittämistä suomen kielellä sekä näiden lisäksi toiminnallisia aineita eli esimerkiksi liikuntaa, taito- ja taideaineita tai kotitaloutta. Moduuli kestää yleensä kansalaisopiston yhden lukukauden. Tarvittaessa jatketaan seuraavalla lukukaudella muodostuneen ryhmän kanssa vastaavan laajuisella jatkomoduulilla opintoja.

Opetusmenetelmien valinta

Opetusmenetelmien valinnassa perustana on opiskelijälähtöisyys: opiskelijan henkilö-

*“Aikuisten
lukutaitokoulutuksessa
opiskelijan kuunteleminen
sekä hänen aikuisuutensa
huomioiminen ja
arvostaminen ovat
koulutuksen onnistumisen
perusedellytyksiä.”*

kohtaisen oppimisrytmin ja -tyylien tunnistaminen sekä näiden ottaminen huomioon. Opetuksessa käytetään erilaisia toiminnallisia ja aktiivisia menetelmiä. Opetustuokion jälkeen – esimerkiksi seuraavana kurssipäivänä – pyritään selvittämään opiskelijan oppimiskykyä, muistia ja opetetun aineksen omaksumiskykyä.

Aikuisten lukutaitokoulutuksessa opiskelijan kuunteleminen sekä hänen aikuisuutensa huomioiminen ja arvostaminen ovat koulutuksen onnistumisen perusedellytyksiä. ■

LÄHTÖTASON ARVIOINTI

Alkukartoitus

Ennen lukutaidon koulutusta opiskelijalle on tehty kotoutuslain mukainen alkukartoitus, jossa on selvitetty työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarpeet. Alkukartoituksen tekee työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta ennen kotoutumissuunnitelman laadintaa.

“Kurssin alussa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.”

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Kurssin alussa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jota tarkennetaan myöhemmin koko koulutuksen ajan, mikäli opiskelija tulee valituksi esimerkiksi pitkäkestoiseen koulutukseen. Samalla kerrotaan myös oppilaitoksen säännöt ja käytänteet.

Kutakin arvioitavaa pyritään haastattelemaan suomen kielellä, jotta saadaan selville suomenkielen suullinen taito (ymmärtäminen ja puhuminen). Lukemista testataan luettamalla lyhyitä tekstejä tai jos arvioitava ei pysty lukemaan tekstiä, luetaan sanoja ja tavuja tai testataan aakkosten osaamista.

Kirjoittamista testataan kirjoittamalla oma nimi, osoite, syntymäpäivä ja muita henkilötietoja, jos arvioitava pystyy tuottamaan kirjoitettua kieltä. Lisäksi tehdään kopiointitehtäviä, saneluja ja kuvasta kirjoittaminen, jos arvioitava osaa kirjoittaa. Matemaattisia taitoja arvioidaan helpon matematiikkatestin avulla ja muilla numeerisilla tehtävillä. Opiskelijan motoriset taidot sekä lukutottumukset havainnoidaan muiden tehtävien tekemisen yhteydessä.

Kartoituksessa arviointipäivien aikana opetetaan kirjaimia, äänteitä ja sanastoa.

Yleensä ryhmässä on alkuvaiheessa hyvin monen tasoisia ja oppimiskyvyltään erilaisia oppijoita. Opiskelijat arvioidaan motivaation, oppimiskyvyn ja luku- ja muiden testien perusteella, ja opettaja rakentaa ryhmän oppimisen tavoitteet ja toiminnan suhteuttaen ne saatuihin arviointituloksiin. Jos arvioitava ylittää euroopalaisen viitekehyksen (CEFR) asteikolle, arvioidaan hänet käyttäen viitekehystä. Mikäli arvioitava ei yllä asteikolle, käytetään sanallista arviointia. Kurssin edetessä opettaja seuraa yhdessä opiskelijoiden kanssa tavoitteiden saavuttamista kunkin henkilökohtaisista lähtökohdista käsin. Opiskelijaa ohjataan kurssin aikana itsearviointiin. ■

TUKEMINEN JA OHJAUS

Opiskelijan tukeminen ja ohjaus on prosessi, joka alkaa opiskelijan kohtaamisesta opintoihin hakeutumisen vaiheessa, jatkuu koko opiskelun ajan ja päättyy opiskelun loppuvaiheen jatkosuunnitelmien tarkentamiseen. Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen mukaisesti opiskelijan ohjausta toteutetaan kolmivaiheisesti:

1. kotoutujalähtöinen ohjaus koulutukseen sinne hakeutumisen vaiheessa,
2. ohjaus opiskelun aikana sekä
3. jatko-ohjaus opiskelun loppuvaiheessa.

Ohjaus perustuu opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin ja sen sisällöt vaihtelevat näiden mukaan.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman osiot

HENKILÖKOHTAISEEN OPISKELUSUUNNITELMAAN KIRJATAAN

- Taustatekijät ja niiden merkitys opinnoille, muun muassa aiempi koulutus sekä työkokemus ja mahdolliset tiedot opiskelijan ammattitaidosta
- Suomenkielen taidon sekä luku- ja kirjoitustaidon kuvaus
- Numeeristen taitojen kuvaus
- Tietoteknisten taitojen kuvaus
- Opiskeluvalmiuksien kuvaus
- Opiskelijan koulutus- ja työllistymissuunnitelmat sekä muut mahdolliset harrastus- ja aktiviteettisuunnitelmat
- Koulutuksen tavoitteiden ja sisältöjen henkilökohtaistaminen
- Opiskelijan ohjauksen ja tuen tarpeen kuvaus sekä tarvittavan ohjauksen ja tuen järjestäminen

Koulutukseen osallistuminen edistää kaikkien maahanmuuttajien integroitumista suomalaisen yhteiskuntaan. Siksi lyhyetkin lukutaitokoulutukset ovat merkityksellisiä. Ihmisestä riippuen latinalaisilla aakkosilla lukemaan oppiminen voi olla yhtä suuri ponnistus ja ilon aihe kuin väitöskirjan aikaansaami-

nen. Porttiteoria toimii, jos opiskelija ohjautuu lyhyenkin moduulin jälkeen luontevasti eteenpäin seuraavaan koulutukseen, työmarkkinoille, vapaaehtoistöihin tai uusien, voimaannuttavien harrastusten pariin. Omaehtoinen opiskelu edistää myös esimerkiksi pääsyä työmarkkinoille kotivanhemmuuden jälkeen.

Oppimista tapahtuu myös varsinaisen opetuksen ulkopuolella. Siksi koko oppilaitoksen toimintakulttuurin tulee tukea arvoperustaa, jolle työ rakentuu.

Kansalaispistossa rakennetaan sen arvoihin ja oppimisen tavoitteisiin sekä opetuksen strategioihin perustuvaa, monikulttuurista, moninaisuuden hyväksyvää ja sitä edistämäänpyrkivää toimintakulttuuria, jota kehitetään jatkuvasti ympäristön muuttuessa muutosten vaatimalla tavalla.

Tähän liittyy olennaisesti keskustelu niistä tavoista, joilla voidaan rakentavasti ratkaista erilaiset koulutukseen liittyvät ristiriitatilan-

“Opistontoiminnassa pyritään saavuttamaan henkilökunnalle eri kulttuurit huomioon ottava ammattitaito.”

teet. Opiston toiminnassa pyritään saavuttamaan henkilökunnalle eri kulttuurit huomioon ottava ammattitaito, joka koostuu muun muassa erilaisten elämänmuotojen ymmärtämisestä sekä oman kulttuuritaustan tiedostamisesta. Tätä tukee Kouvolan kansalaispistossa nuorten maahanmuuttajien koulutushankkeessa tehty kirjanen Tehdään yhdessä.

Opiskelutaitojen opiskelu integroidaan suomen kielen opiskeluun. Tavoitteena on, että opiskelija käytyään tarpeellisen määrän moduuleja saavuttaa sellaisen tiedollisen ja taidollisen osaamisen, että hän voi jatkaa opintojaan kotoutumiskoulutuksessa, aikuisten peruskoulussa tai jossakin muualla. Opiskelutaitoja harjoitellaan monenlaisissa yhteyksissä läpi koulutuksen. Koulutuksen aikana opetellaan aktiivista ja omatoimista tiedon hakemista.

Opiskelijoita kannustetaan hyödyntämään aktiivisesti kehittyvää kielitaitoaan niin koulussa kuin vapaa-aikanakin. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan televisio- ja radio-ohjelmia, selaamaan ilmaisjakelulehtiä ja mainoksia, tutustumaan internetiin ja käyttämään asiointitilanteissa suomea ja näin

ymmärtämään kehittyvän kielitaidon edut kotoutumisen ja opiskelun kannalta. Opiskelijoita kannustetaan hoitamaan itse omia asioitaan sekä kysymään ja hakemaan apua ongelmatilanteissa. Ryhmässä vaihdetaan tietoja ja opiskellaan asioita yhteistoiminnallisesti. Yhdessä oppiminen ja vertaistuki vahvistavat ryhmähenkeä ja tekevät oppimisympäristöstä turvallisen.

Vertaisoppimisessa opiskelijat oppivat yhdessä toistensa kanssa tai toisiltaan ilman opettajaa. Lukutaitoryhmässä jaetaan vastaavanlaisia kokemuksia oppimisesta. Opiskelijan on helppo ymmärtää toisen opiskeluun liittyviä haasteita ja ponnisteluja.

Koska kokemus on tuttu, joskus toisen opiskelijan voi olla opettajaa helpompi selittää pulmallinen asia opiskelijakaverille, jos hän

on itse ymmärtänyt sen. Lukuryhmässä voidaan opiskella yhteisönä ja oppiminen tapahtuu opiskelijoiden välillä keskinäisesti. Yhteisöllinen ja turvallinen oppimisympäristö mahdollistaa ajatusten vaihtamisen, toisten kuuntelemisen ja kunnioittamisen. Vertaisoppiminen aktivoi ja motivoi opiskelijoita sekä parantaa keskittymistä.

Koulutuksessa hyödynnetään kansalaisopiston monipuolisia oppimisympäristöjä, opetusmenetelmiä ja työtapoja sekä kokemuksellista ja toiminnallista oppimista. Lisäksi harjoitellaan luokkahuoneessa toimimista, opiskeluun liittyviä käytänteitä, kuten keskittymistä, erilaisia työtapoja, kuten pari- ja ryhmätyöskentelyä, työvälineistä huolehtimista sekä työaikojen noudattamista. ■

OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Aikuiselle lukutaitokoulutukseen osallistuvalla henkilöllä on tärkeää, että hän voi liittää opiskeltavat asiat aikaisempaan osaamiseensa sekä arjen käytännön tilanteisiin ja tarpeisiin. Opettajan tulee ottaa huomioon opiskelijoiden yksilölliset erot. Hänen tulisi tunnistaa opiskelijoiden oppimisstrategiat sekä osata yhdistää opiskeltavat asiat opiskelijoiden aikaisempiin tietoihin ja arjen tilanteisiin.

Opiskelu lähtee teemoista, joiden painopisteet opettaja on yhdessä opiskelijoiden kanssa keskustellut ja kokeneet ryhmälle merkittäviksi. Kielen opiskelua sekä luku- ja kirjoitustaidon opiskelua ei eroteta muusta opetuksesta erillisiksi kokonaisuuksiksi, vaan kaikessa opetuksessa pyritään eheyttävään opetukseen. Näin kaikessa opiskelussa painotetaan kielitietoista opetusta ja vastaavasti suomen kielen opetuksessa huomioidaan aikuisten opiskelijoiden kielelliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Kielen opiskelussa keskitytään aihealueisiin, jotka liittyvät aikuisen henkilön arjen elämään ja ovat näin opiskelijalle tärkeitä arjen kansalaisuuden saavuttamiseksi.

Lukutaitokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden erilaisten lähtökohtien, tarpeiden ja resurssien vuoksi opetuksen eriyttämisen merkitys opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa korostuu. Eriyttämällä opetusta ja tehtävien asettelua voidaan kullekin opiskelijalle tarjota sopivasti haasteita sekä onnistumisen kokemuksia. Opetuksessa

huomioidaan opiskelijan omien vahvuuksien hyödyntäminen ja niiden kehittäminen sekä hänen tukemisensa haasteellisemmissä aihepiireissä. Opiskelijoiden tarpeiden mukaan opintojen laajuutta, syvyyttä ja etenemisnopeutta eriytetään.

“Opiskelu lähtee teemoista, joiden painopisteet opettaja on yhdessä opiskelijoiden kanssa keskustellut ja kokeneet ryhmälle merkittäviksi.”

Käytännönläheisyys ja funktionaalisuus ovat kielenopetuksen keskeisiä periaatteita. Lukutaidon perustana on suullinen kielitaito. Lukutaidon opetuksessa tuetaan suullisen kielitaidon kehittymistä monipuolisilla harjoitteilla sekä viemällä opiskelua arkielämän tilanteisiin. Kirjallisia tehtäviä tehdään aluksi yhdessä. Opiskelijoita kannustetaan kuitenkin alusta alkaen myös itsenäiseen kielen opiskeluun ja oppimiseen myös opetuksen ulkopuolella.

Lähtötason arvioinnissa otetaan huomioon, että opiskelijan kielitaitoprofiili voi eri sis-

tä johtuen olla epätasainen: suullinen kielitaito ja luku- ja kirjoitustaito voivat olla hyvin eri tasoilla.

Uusimpiin tutkimustuloksiin pohjautuvassa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksessa (2017) puhutaan oppijasta, joilla voi olla alkava lukutaito. Hän on yleensä tullut maasta, jonka kulttuurissa kirjoitetulla kielellä on sijansa. Hänellä ei kuitenkaan ole ollut erilaisista syistä mahdollisuutta opiskeluun kotimaassaan lukutaidon saavuttamiseksi. Osalla opiskelijoista on kehittyvä lukutaito, koska heillä on ollut mahdollisuus käydä koulua lähtömaassaan jonkin verran tai hankkia luku- ja kirjoitustaitoa muulla tavoin. Koulunkäyntiä ovat kuitenkin voineet rajoittaa esimerkiksi kotiseudun levottomuudet. Näin sekä luku- että kirjoitustaito kaipaavat vielä harjaannusta. Oppijalla voi myös olla tarvetta latinalaisen kirjaimiston käyttöönotossa. Hän voi osata lukea ei-aakkosellisella kirjoitusjärjelmällä tai muulla kuin latinalaisella kirjaimistolla ja hänen lukutaitonsa tällä omalla äidinkiellä tai jollain muulla kielellä voi teknisen lukutaidon lisäksi vaatia vielä ohjausta toimivan lukutaidon saavuttamiseksi.

Oppimisympäristö ei rajoitu vain luokkutilaan vaan kurssilla käytetään monipuolisesti hyväksi myös muita oppilaitoksen tiloja ja lähiympäristön antamia oppimismahdollisuuksia. Yhteisiä vierailuja tehdään kerran kuukaudessa esimerkiksi tutustumalla toisiin oppilaitoksiin, työpaikkoihin tai yhdistysten toimintaan. ■

RUNKOSUUNNITELMAN MODUULIT

Lukutaitokoulutus

Lukutaitokoulutuksen opettaja on perehtynyt lukutaitokoulutuksen tavoitteiden perusteisiin ja Suositus kansalaisopistojen lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmaksi -julkaisuun (2018). Hän tekee opiston maahanmuuttajatiimin kanssa ryhmän osallistujien alkukartoituksen. Maahanmuuttajatiimiin kuuluu opiston kielenopettaja, kielen tuntiopettaja ja mahdollisesti koulunkäyntiavustaja. Ryhmän opettaja tekee opiskelijoiden jatko-ohjauksen kurssin loppuvaiheessa. Jatko-ohjaukseen hänellä on tarvittaessa apuna maahanmuuttajatiimin jäseniä.

Opiston lukukauden pituiseen kurssimoduuliin kuuluu 2–3 oppituntia kerrallaan

viikossa, lisäksi kurssiin opintoihin kuuluu 6 oppituntia, jotka on varattu pienryhmäohjaukseen tai henkilökohtaiseen ohjaukseen. Ohjaus jaetaan tasapuolisesti kurssin osallistujien kesken. Pienryhmäohjauksessa voidaan käyttää opettajan apuna tukihenkilöä. Kurssimoduulin kokonaiskesto on 30 oppituntia. Kurssi alkaa ryhmäytymisellä ja oppimisvalmiuksien kartoituksella ja päättyy jatko-ohjaukseen.

Kurssi muodostuu ilmiöpohjaisen oppimisen periaatteiden pohjalle yhteisesti merkittäviksi koettujen teemojen ympärille. Taustalla on sosio-konstruktivistinen oppimiskäsitys, jossa uuden oppiminen yhdistetään opiskelijan jo oppimaan. Kurssi sisältää tavoitettavan

mukaista kielikoulutusta ja jokaisella tunnilla käsitellään eri opetusmenetelmin yhteiskuntaan integroivia aiheita. Joka kuukausi yksi kurssikerta tehdään toiminnallisesti yhdistäen kielikoulutusta vierailuun opiskelijoille merkityksellisiin kohteisiin, kuten toiveiden mukaisesti työpaikkoihin tai opiston sisällä osallistumiseen toiminnallisesti esimerkiksi kuvataideryhmän oppituntiin. Oppituntien osiot kootaan opetussuunnitelmaperusteiden tavoitteista ja sisällöistä.

Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä monilukutaidon harjoittelu ovat osana jokaista kurssikertaa. Kurssilla annetaan mahdollisuuksia harjoitella sähköisillä oppimismateriaaleilla kotona kurssilla käsitellyjä teemoja. Lisäksi opiskelijalle annetaan mahdollisuus valita omien mieltymyksiensä mukainen opiston kaikille avoin kurssi opiston laatimasta kurssikoonnista vastaavin perustein kuin Virta-kortin omaavat kuntalaiset. Harrastuskurssi tukee opiskelijan integroitumista vuorovaikutukseen suomalaisten kanssa sekä avaa ymmärrystä kielitaidon merkityksestä suomalaisessa kulttuurissa.

Jos opiskelijaryhmä koostuu kotivanhemmista, niin opiskelijoille järjestetään tila, jossa lapset voivat leikkiä opiskelijoiden hankiman aikuisen valvonnassa.

Opiskelija saa moduuliin osallistumisestaan todistuksen, jossa on opetussuunnitelmaperusteiden mukainen arvio saavutetusta taitotasosta.

Kurssin sisältö muokataan kurssin opiskelijoiden kohderyhmän mukaan joko nuorisolle, kotivanhemmille, työssä käyville tai seniorikansalaisille. Tavoitteena kaikille on monilukutaidon harjoittelu, luku- ja kirjoitustaidon kehittäminen.

Paikallisen tarpeen mukaan opisto järjestää vastaavia jatkomoduuleja. Jatkomoduulit syventävät luku- ja kirjoitustaitoa sekä monilukutaitoa sekä ymmärrystä suomen yhteiskunnasta, joka tukee opiskelijan arjen hallintaa. ■

ESITYS SISÄLLÖISTÄ

Lukutaitokurssilainen voi olla myös opiskelija, jolla on jonkinasteista lukutaitoa jo tullessaan. Opiskelijan lukutaito voi tarvita automatisoituakseen vain vahvistamista. Opiskelijanlukustrategia saattaa myös olla jollain tavalla väärä. Jos opiskelija esimerkiksi arvailee sanojen loppuja, täytyy hänet houkuttaa hidastamaan ja löytämään tarkempi lukustrategia.

Myös koulutetut, latinalaiset aakkoset tuntevat opiskelijat opettelevat suomen opintojen aikana lukemisen tekniikkaa ääntämisen yhteydessä: kirjain-äännevastaavuus sekä vokaalien ja konsonanttien pituuserojen op-

piminen ei ole valmis taito koulutettulakaan vieraskielisellä.

Kun opettaja valitsee kurssilla opetettavia sisältöjä, opetusta eheyttäviä teemoja ja opetusmateriaalia, hänen tulee huomioida käytettävissä olevan ajan lisäksi kulloisenkin ryhmän opiskelijoiden lukutaidon vaihe ja kielitaidon taso sekä heidän kiinnostuksensa ja tarpeensa kielenoppimisen suhteen. Koska aikaa on lyhytkursseilla vähemmän, opettajan pitää rajata tarkemmin ne asiat, joiden opetukseen hän haluaa ryhtyä kanssakeskittämällä.

Seuraavaan kuvioon on poimittu Ope-

tushallituksen vuoden 2017 opetussuunnitelmasuosituksen sisältöalueet, jotka ovat olennaisia myös kansalaisopistojen lukutaidon lyhytkursseilla. (OPH:n perusteista s. 26) ■

“Opiskelijan lukutaito voi tarvita automatisoituakseen vain vahvistamista.”

VUOROVAIKUTUSTILANTEISSA TOIMIMINEN

Tavoitteet

T1 opastaa opiskelijaa ymmärtämään arkielämään liittyviä lyhyitä ilmaisuja ja ohjata häntä seuraamaan yksinkertaisia keskusteluja

T2 harjaannuttaa opiskelijaa viestimään tarpeistaan ja rohkaista häntä käyttämään kieltä arkipäivän erilaisissa viestintätilanteissa

T3 ohjata opiskelijaa ääntämään ymmärrettävästi

T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti erilaisissa esitys- ja vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisältöalueet

- Harjoitellaan kuultuja lyhyitä sanoja, lauseita, kysymyksiä ja yksinkertaisia kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin ja tarpeisiin.
- Harjoitellaan yksinkertaisia keskusteluja.
- Harjoitellaan tervehtimistä ja esittäytymistä sekä perustietojen kertomista itsestä, omasta lähipiiristä ja elämästä.
- Harjoitellaan kuuntelemista ja äänneiden erottamista.
- Tutustutaan äänneiden kestoon ja ymmärrettävän ääntämisen edellytyksiin.
- Tutustutaan ja harjoitellaan käyttämään arjen vuorovaikutustilanteissa tarvittavia yksinkertaisia fraaseja, tekemään kysymyksiä ja osallistumaan yksinkertaisiin keskusteluihin (esim. kohteliaisuusfraasit, pyytäminen, kiittäminen, kuulumisten vaihtaminen ja asiointitilanteet sekä matkustaminen).
- Harjoitellaan yksinkertaisten tarinoiden kertomista osallistumalla draama- tai improvisointiharjoituksiin.

TEKSTIEN LUKEMINEN JA TULKITSEMINEN

Tavoitteet

T5 ohjata opiskelijaa äänne- ja tavutietoisuuteen sekä hahmottamaan äänne-kirjainvastaavuuden periaate

T6 ohjata opiskelijaa lukemaan sanoja, lauseita ja lyhyitä tekstejä

T7 opastaa opiskelijaa teknisen lukutaidon kehittymisen myötä luetun ymmärtämiseen / tekstin tulkitsemiseen

T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään visuaalisia / monimuotoisia tekstejä

T9 innostaa opiskelijaa lukutaidon oppimisessa ja lauseiden/tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

T10 kannustaa opiskelijaa kiinnostumaan teksteistä ja kertomuksista luomalla myönteisiä luku- ja katselukokemuksia

Keskeiset sisältöalueet

- Harjoitellaan erottamaan, tunnistamaan ja tuottamaan äännteitä ja kirjaimia sekä ymmärtämään niiden välinen yhteys.
- Tutustutaan tavuihin ja harjoitellaan äännteiden yhdistämistä tavuiksi ja sanoiksi sekä tutujen sanojen jakamista tavuiksi ja äännteiksi.
- Harjoitellaan käyttämään tavuttamista apuvälineenä uuden sanan lukemisessa.
- Tutustutaan ja opitaan käyttämään käsitteitä kirjain, äänne, tavu, sana, lause ja teksti.
- Tutustutaan tavallisimpiin logoihin, merkkeihin, kyltteihin ja sanoihin.
- Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisesta tekstistä yksittäinen tieto, jos tekstin voi lukea tarvittaessa uudelleen.
- Havainnoidaan, mihin esim. opetuksessa käytettävät kuvat viittaavat todellisuudessa.
- Harjoitellaan teknisen lukutaidon harjoittelun tekniikoita ja tekstin ymmärtämisen strategioita, tulkinnan taitoja (lyhyet kertovat, ohjaavat ja kantaa ottavat tekstit).
- Harjoitellaan luetun ymmärtämisen taitoja ja niiden kehittämisen taitoja. Opitaan myös tulkitsemaan taulukoita ja visuaalisia tekstejä.
- Luetaan ja katsotaan opiskelijaa sisällöltään kiinnostavia, monimuotoisia tekstejä, esim. mainoksia ja elokuvia.

TEKSTIEN KIRJOITTAMINEN JA TUOTTAMINEN

Tavoitteet

T11 ohjata opiskelijaa äännetietoisuuteen ja äännekirjainvastaavuuden periaatteen ymmärtämiseen

T12 ohjata ja rohkaista opiskelijaa tuottamaan suullisesti ja kirjallisesti sanoja, fraaseja sekä lyhyitä viestejä välittömistä tarpeista

T13 opastaa opiskelijaa harjaannuttamaan kirjoittamisen taitoa

T14 ohjata opiskelijaa tuntemaan vähitellen oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Keskeiset sisältöalueet

- Havainnoidaan äänne maailmaa ja opitaan tunnistamaan opittavan kielen äänneiden välisiä eroja.
- Harjoitellaan ymmärtämään äänneiden ja kirjainten välistä yhteyttä.
- Harjoitellaan pienten ja suurten tekstauskirjainten tunnistamista ja tuottamista eri kirjoitusvälineillä.
- Harjoitellaan kynäotetta ja kirjoitus suuntaa vasemmalta oikealle.
- Tutustutaan henkilötietojen kertomiseen suullisesti ja henkilötietojen täyttämiseen erilaisiin lomakkeisiin.
- Harjoitellaan allekirjoitusta.
- Harjoitellaan arkielämässä tarvittavien viestien suullista tuottamista esim. asiointitilanteissa.
- Harjoitellaan tiedottavien viestien kirjoittamista eri asiayhteyksiin.
- Tutustutaan asioiden kirjaamiseen muistin tueksi esim. kalenteriin.
- Harjoitellaan käsin, näppäimistöllä ja älylaitteilla kirjoittamista.
- Tutustutaan oikeinkirjoituksen perusteisiin kuten ison alkukirjaimen ja päättövälimerkkien käyttöön.

NUMEERISET TAIDOT

Tavoitteet

Keskeiset sisältöalueet

T15 tukea opiskelijan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä positiivisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

- Hyödynnetään opetuksessa ympäristössä olevia ilmiöitä ja niihin liittyvää numeerista tietoa.
- Lähestytään numeerisia taitoja konkreettisten, opiskelijoiden arkeen liittyvien ilmiöiden kautta.
- Eriytetään tehtäviä niin, että monen tasoiset opiskelijat kokevat onnistumista.
- Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetuksessa kaikkia opiskelijoiden osaamia kieliä.

T16 harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja numeerisesta tiedosta arjen tilanteissa sekä käyttämään lukuja peruslaskutoimituksissa

- Harjoitellaan lukusanojen, numeromerkkien ja matematiikan perussymbolien kirjoittamista ja tutustutaan niiden käyttöön arkitilanteissa kuten puhelinnumeroissa, osoitteissa ja aikatauluissa.
- Tutustutaan lukukäsitteeseen ja kymmenjärjestelmän periaatteeseen.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua.
- Tutustutaan kerto- ja jakolaskun peruseriaatteisiin.

T17 ohjata opiskelijaa ilmaisemaan lukujen avulla määrää ja järjestystä sekä tutustuttaa opiskelija keskeisiin mittayksiköihin ja niiden lyhenteisiin sekä mittavälineiden käyttöön

- Tutustutaan järjestyslukuihin.
- Harjoitellaan yleisimpien suureiden mittayksiköiden ja niiden lyhenteiden käyttöä, muun muassa pituus (matka), tilavuus (vetoisuus), aika ja massa.
- Harjoitellaan lukumäärien ja ominaisuuksien vertailua lukujen ja mittayksiköiden avulla.
- Arvioidaan pituuksia, tilavuuksia ja massoja.
- Harjoitellaan viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttöä.

T18 ohjata opiskelijaa ymmärtämään aikaa sekä rahankäyttöön liittyviä käsitteitä

- Tutustutaan aikakäsitteeseen harjoittelemalla esimerkiksi kellonaikojen, päivämäärien ja aukioloaikojen ilmaisemista ja ymmärtämistä.
- Harjoitellaan lukujen käyttöä rahaliikenteessä esimerkiksi hintojen, laskujen ja kuittien tarkastelun sekä hintavertailujen avulla.
- Harjoitellaan desimaali- ja murtolukujen tunnistamista arkielämän tilanteissa.
- Tutustutaan teknisiin apuvälineisiin kuten laskimeen, älypuhelimien sovelluksiin, pankkiautomaattiin ja verkkopankkiin.

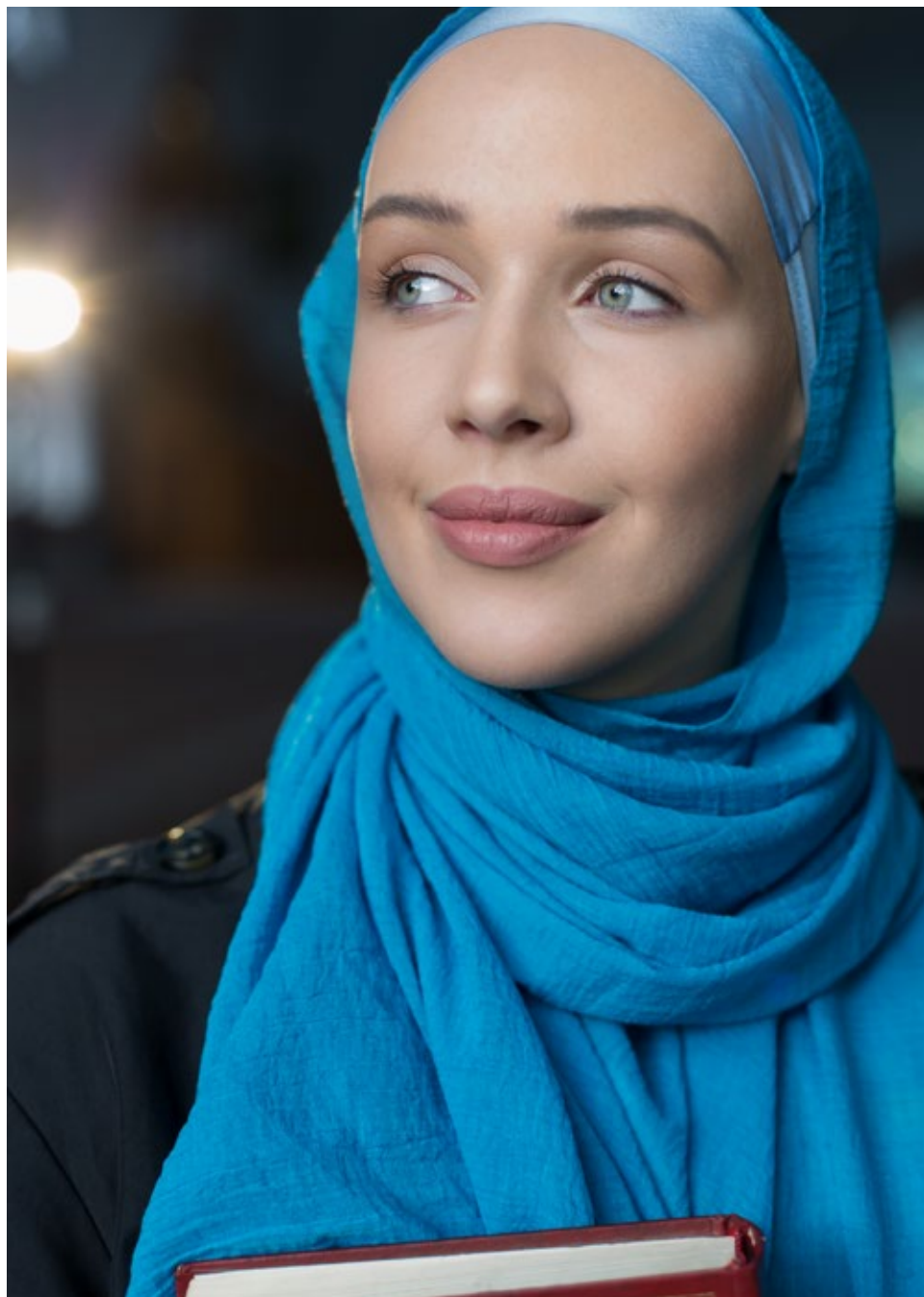
Nopeutettu lukutaitokoulutus

Lukukauden kestävä nopeutettu lukutaitokoulutus on suunnattu halukkaille, joilla on mahdollisuus osallistua kaksi kertaa viikossa kaksi oppituntia kerrallaan ryhmäopetusta ja lisäksi 12 oppituntia pienryhmäohjausta tai henkilökohtaista ohjausta sisältävä tukiosio, yhteensä 60 oppituntia alkukartoituksineen ja jatko-ohjauksineen. Ohjaus jaetaan tasa-arvoisesti osallistujien kesken. Opettajan lisäksi ohjauksessa voi olla opettajan apuna henkilö. Kurssi on tarkoitettu henkilöille, joilla alkukartoituksessa ilmenee halu nopeasti ja tavoitteellisesti päästä seuraaviin mahdollisiin tavoitteisiinsa, joissa tarvitaan luku- ja kirjoitustaitoa sekä monilukutaidon alkeita.

Opettajan kurssisuunnitelman pohjana ja tukena toimii Kansalaisopistojen liiton tekemä Suositus kansalaisopistojen lukutaitokoulutuksen suunnitelmaksi.

Intensiivikurssi kielikylpynä

Opisto voi järjestää moduulin intensiivikurssina, jolloin kurssipäiviin kuuluu 5 tuntia opetusta sekä alku- ja jatko-arviointiin käytetään yhteensä 5 tuntia. Moduulin kokonaistuntimäärä on 30. Intensiivikurssissa korostuvat toiminnallisuus ja suggestopedinen lähestymistapa opetettavaan aineistoon. Lyhytkurssi saattaa avata oivalluksia ja mahdollisuuksia opiskelijan oman polun löytämiseen suomalaisiin palveluihin sekä koulutusorganisaatioiden tarjoamiin vaihtoehtoihin. ■

LUKU- JA KIRJOITUSTAIDON KEHITTÄMISEN VAIHEITA

Kurssilla saattaa olla eri vaiheissa olevia oppijoita. Heidät on karotettu ennen kurssin alkua, ja opettaja ottaa käyttämässään opetusmenetelmässä huomioon eritasoiset oppijat ja kannustaa heitä oppimisessa heidän lähtökohdistaan käsin.

Taulukossa on kuvattu luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen vaiheita. (OPH:n perusteista, s. 10) ■

TEKSTIEN LUKEMINEN JA TULKITSEMINEN

Tavoitteet

Keskeiset sisältöalueet

Suullinen taito kielessä, jolla ei ole kirjoitettua muotoa	<ul style="list-style-type: none"> • Oppija on lähtöisin suullisen perinteen varaan rakentuvasta kulttuurista, eikä hänen äidinkielellään ole kirjoitettua muotoa tai se on kehitetty vasta äskettäin. Tällöin kirjallisten taitojen oppimisen lähtökohdat ovat erilaiset kuin muilla oppijoilla.
Alkava lukutaito	<ul style="list-style-type: none"> • Oppija aloittaa kirjallisten taitojen opiskelun aikuisiällä mutta on lähtöisin kulttuurista, jossa kirjoitetulla kielellä on enemmän tai vähemmän vakiintunut asema. Ideaalitilanteessa luku- ja kirjoitustaito opitaan sellaisella kielellä, jonka suullinen taito on jo vahva.
Kehittyvä lukutaito	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijalla on teknistä luku- ja kirjoitustaitoa jollakin kirjoitusjärjestelmällä, mutta etenkin lukutaidon sujavuus, tarkkuus, nopeus ja luetun ymmärtäminen sekä kirjoitustaidon sujavuus ja tarkkuus kaipaavat vielä harjoitusta.
Lukutaito ei-aakkosellisella kirjoitusjärjestelmällä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito sellaisella kielellä, jossa käytetään muuta kuin aakkosellista kirjoitusjärjestelmää (esim. mandariini kiina). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.
Lukutaito ei-latinlaisella kirjaimistolla	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito ei-latinlaisella kirjaimistolla (esim. arabia, venäjä, thai, kreikka, korea). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.
Lukutaito latinlaisella kirjaimistolla	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito latinlaisella kirjaimistolla (esim. suomi, englanti, ranska). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä (esim. ranska tai hollanti monissa Afrikan maissa), maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä. Aiemmin hankittu luku- ja kirjoitustaito on suoraan siirrettävissä toiseen, latinlaisella kirjaimistolla kirjoitettavaan kieleen.

TODISTUS

TODISTUS SISÄLTÄÄ

SEURAAVAT TAUSTATIEDOT:

- Oppilaitoksen nimi
- Opiskelijan nimi ja syntymäaika
- Koulutuksen nimi ja laajuus (päivien ja oppituntien määrä)
- Lyhyt kuvaus koulutuksen sisällöstä
- Lisätiedot (esim. suositus seuraavaksi koulutukseksi)

- Todistuksen antamispäivä
- Koulutusorganisaation leima
- Allekirjoitukset
- Tieto siitä, että koulutus on toteutettu noudattaen Opetushallituksen antamaa Vapaansivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta (Opetushallitus1/011/2017)

Opiskelijan osaaminen koulutuksen päättyessä arvioidaan vähintään seuraavilla kielitaidon osa-alueilla, jotka sisällytetään myös todistuksen liitteenä arviointitulukon muodossa:

- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Tekstien kirjoittaminen ja tuottaminen
- Numeeriset taidot

Todistukseen voidaan lisäksi liittää sanallista arviointipalautetta opiskelijan taitojen kehittämisestä.

Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen mukaisesti koulutuksen päättyessä opiskelijoita arvioidaan suhteessa koko koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu opiskelijan yleiseen edistymiseen, suullisen kielitaidon ja luku- ja kirjoitustaidon kehittymiseen sekä numeerisiin valmiuksiin.

Opiskelijan osaaminen arvioidaan koulutuksen päättyessä siten, että todistuksen liitteenä olevasta arviointitulukosta rastitetaan opiskelijan saavuttamat taidot suhteessa koulutuksen tavoitteisiin. Tavoitteet on määritelty kurssia suunniteltaessa. Kullakin kurssilla on omat tavoitteensa, jotka perustuvat muun muassa kurssin laajuuteen. ■

“Arviointi kohdistuu opiskelijan yleiseen edistymiseen, suullisen kielitaidon ja luku- ja kirjoitustaidon kehittymiseen sekä numeerisiin valmiuksiin.”

ARVIOINTITAU LUKKO TODISTUSTA VARTEN

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Tunnistaa ja ymmärtää puheesta joitakin suomenkielen sanoja, kysymyksiä ja fraaseja.
- Osaa ääntää ymmärrettävästi.
- Osaa tuottaa joitakin suomen kielen sanoja.
- Osaa jonkin verran arkisessa kanssakäymisessä tarvittavia sanoja.
- Osaa melko paljon itseä ja lähipiiriä kuvaavia sanoja.
- Osaa vastata tavallisimpiin kysymyksiin ja käyttää yleisimpiä fraaseja.
- Osaa paljon arkielämän asiointitilanteissa tarvittavia sanoja.
- Pystyy seuraamaan yksinkertaista vuoropuhelua.
- Pystyy osallistumaan yksinkertaiseen vuoropuheluun.
- Osaa monipuolisesti sanoja ja fraaseja useista aihepiireistä.

Opiskelija saavutti kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason _____

Tekstien lukeminen ja tulkitseminen

- Tunnistaa arjen sujuvuuden kannalta tärkeitä symboleja.
- Tuntee latinalaisen kirjaimiston.
- Tunnistaa muutamia tuttuja sanoja.
- Osaa mekaanisesti lukea tavuja tai lyhyitä sanoja.
- Osaa ymmärtäen lukea sanoja.
- Osaa ymmärtäen lukea lauseita tai lyhyitä tekstejä.

Opiskelija saavutti kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason _____

Tekstien kirjoittaminen ja tuottaminen

- Osaa kirjoittaa suur- ja pienaakkosia.
- Ymmärtää äänne- ja kirjainvastaavuutta ja osaa kirjoittaa tavuja.
- Osaa kirjoittaa sanoja.
- Osaa kirjoittaa lyhyitä lauseita.
- Osaa kirjoittaa lyhyitä viestejä, esim. ilmoittaa poissaolosta.
- Osaa käyttää tietokonetta lyhyiden viestien lähettämiseen.

Opiskelija saavutti kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason _____

Numeeriset taidot

- Tunnistaa arjen toiminnoissa tärkeitä numeerisia symboleja.
- Osaa lukusanoja ja ymmärtää niiden merkityksen.
- Osaa kertoa itselleen tärkeitä numeerisia ilmauksia, esim. oman osoitteen, henkilötunnuksen ja puhelinnumeron.
- Osaa ilmaista luvuilla määrää ja järjestystä.
- Tunnistaa ja osaa kellonaikoja sekä osaa käyttää tavallisimpia mittavälineitä.
- Osaa yhteen- ja vähennyslaskun perusteet.

Opiskelija saavutti numeeristen tasojen kuvausasteikon mukaisen taitotason _____

Mikäli opiskelija on saavuttanut koulutuksen aikana joillakin kielitaidon osa-alueilla vähintään taitotason A1.1, todistukseen merkitään myös kyseisten kielitaidon osa-alueiden kohdalle opiskelijan saavuttama kielitaitotaso kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisesti.

